

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2018-888

5.12.2018

SpareBank 1 Skadeforsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Rørbrudd og vannskade i enebolig – plutselig? – fraflyttet – identifikasjon? – fal. §§ 4-6, 4-7, 4-11 og 7-1.

Sikrede gikk bort den 25.8.17 etter et opphold på sykehus og sykehjem. Vergen til sikredes fraseparerte ektefelle meldte den 9.4.18 om at det hadde oppstått en vannskade i sikredes bolig. Vergen hadde sist vært i boligen "en gang etter jul". Takstrapporten konkluderte med at vannskaden mest sannsynlig skyldes frostsprenging i kobberrør. Selskapet avsto dekning ovenfor vergen den 14.6.18 under henvisning til avtalt risikoendringsklausul ved fraflytting, subsidiært at skaden ikke hadde oppstått tilfeldig og plutselig. Det ble åpnet offentlig skifte og oppnevnt bostyrer den 4.7.18. Bostyrer påklaget avslaget og viste blant annet til at selskapet ikke kunne påberope risikoendringsklausulen overfor boet. Nemndas flertall kom til at selskapet ikke kunne påberope seg risikoendringsklausulen overfor boet, og at selskapet var ansvarlig for det plutselige rørbruddet, men ikke vannskadene som hadde oppstått over tid.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for vannskade, og spørsmålet om selskapet kan avkorte med 100 % pga. risikoendring, jf. fal. §§ 4-6 og 4-7, evt. om skaden er tilfeldig og plutselig.

Forsikringsbeviset for den aktuelle forsikringen har følgende klausul:

Ansvarsbegrensninger ved risikoendringer med videre, jf. forsikringsavtaleloven §§ 4-6 og 4-7

Sikrede skal gjøre det som med rimelighet kan forventes for å avverge eller begrense skaden. Selskapets ansvar kan reduseres eller falle bort dersom

(...)

"bygningen er fraflyttet, det vil si ikke lenger er i bruk som fast bolig. Dette gjelder ikke ved brann og naturskade".

Hvem som er å anse som sikret under avtalen fremgår av vilkårenes pkt. 1:

1. Hvem forsikringen gjelder for

"Forsikringstaker.

Innehaver av tinglyst eiendomsrett og panterett.

Ved eierskifte gjelder forsikringen inntil ny eier har avtalt forsikring, men ikke lenger enn 14 dager etter eierskifte."

Ifølge vilkårene pkt. 4 svarer selskapet for "(t)ilfeldige og plutselige skader som framgår under, og utgifter som følge av slike skader" og med bl.a. følgende ansvarsbærende klausuler i pkt. 4.2, 4.3 og 4.4:

4.2 Vann og annen væske

Dekkes

"Utstrømming av vann eller annen væske ved brudd, lekkasje eller oversvømmelse fra bygningens rørledning med tilknyttet utstyr.

(...)"

4.3 Brudd på bygningsrørledning for vann, gass eller annen væske

Dekkes

"- Brudd på innvendig og utvendig rørledning med tilknyttet utstyr.

(...)"

4.4 Annen skade

Dekkes

"- Tilfeldige og plutselige skader".

Sikrede og eier av den forsikrede boligen døde den 28.5.17 etter et opphold på sykehus og sykehjem. Han hadde før dette vært innlagt på sykehus etter en ulykke en gang i 2017. Sikrede bodde ikke i boligen i perioden etter ulykken og før dødsfallet.

Vergen til sikredes fraseparerte ektefelle meldte den 9.4.18 om at det hadde oppstått vannskade i boligen. Skaden beskrives på følgende måte i selskapets skaderapport:

Antatt frostsprengning i kobberrør varm side på kjøkken.

Verge informerer om at her var påsatt varme da hun var på stedet en gang etter jul. Skaden har pågått over en lengre periode. Det er ca 5-10 cm vann på gulv i alle rom i 1. etg. Det er dampskade på de fleste himlinger og vannskade på de fleste vegger. (...)

Boligen slik den står nå er totalskadet og må totalrehabiliteres. (...)

Ifølge rapporten var vergen i huset "en gang etter jul", og takstmannen var i kontakt med Sunnmøre Tingrett:

De informerer om at boet står uskiftet i påvente av at arvinger skal melde seg. Det er foretatt søk på personnr for å oppdrive arvinger, men søket ga ingen resultat. Sunnmøre Tingrett frykter at dette boet kommer til å stå uskiftet i lengre tid da det foreløpig ikke er tegn til store verdier i boet. Det er ikke planlagt offentlig skifte.

Selskapet avsto erstatning ovenfor vergen til ektefellen den 14.6.18 under henvisning til risikoendringsklausulen ved fraflytting. Selskapet sendte varsel om at husforsikringen var endret fra Topp husforsikring til førstegangsrisiko for brann og naturskade den 30.8.18.

Det ble åpnet offentlig skifte i boet og oppnevnt bostyrer den 4.7.18. Bostyrer påklaget selskapets avslag og viste blant annet til at selskapet ikke hadde anledning til å avslå kravet overfor vergen, og at boligen ikke kunne anses for å være fraflyttet. Selskapet opprettholdt sitt standpunkt etter en ny vurdering. Selskapet viste til at erstatningen ble avkortet med 100 % som følge av at boligen ikke var bebodd på skadetidspunktet, jf. fal. §§ 4-6 og 4-7. Selskapet viste til at det var årsakssammenheng mellom risikoendringen og skadens inntreden og omfang.

Selskapet redegjorde videre for sitt standpunkt vedrørende adgangen til å påberope seg risikoendringsklausulen overfor dødsboet og viste til at det var uenig i nemndspraksis, og mente at dødsboet/arvingene må anses som sikret under avtalen, og at de derfor trer inn i både rettigheter og plikter etter avtalen. Selskapet viste til at det på lik linje med mindretallet i FinKN-2013-590 mente at det ikke var nødvendig å gå veien om fal. §§ 7-1 eller 4-11. Selskapet viste for øvrig til at det anså dødsboet som sikret under avtalen på bakgrunn av vilkårenes pkt. 5.6.

På vegene av sikrede/dødsboet kreves full erstatning for skaden. Sikrede kunne ikke bebreides for skaden, og hans ulykke og senere sykehistorikk viser at han ikke var i stand til å foreta seg noe i

forhold til boligen. Det var uklart hvem som var nærmeste pårørende, og det kan derfor se ut som ingen har tatt noe formelt ansvar for boligen, utover det som ble gjort av vergen og en annen pårørende, som sørget for å få påsatt varme og føre tilsyn med huset. Videre er det vist til at skaden oppstod etter sikredes død, på et tidspunkt hvor det ikke var åpnet et offentlig eller privat skifte, og at det derfor ikke var noen på dette tidspunkt som hadde plikt eller rett til å ta vare på eiendommen.

Det er for øvrig vist til at avslaget ble gitt til feil vedkommende, da en fraseparert ektefelle ikke har arverett med mindre dette følger av et testament, og at det således må stilles spørsmål ved om avslaget er gitt uten ugrunnet opphold, jf. fal. § 4-14, jf. § 4-6.

Subsidiært er det anført at avkortningen er for høy, jf. fal. § 4-8 første ledd. Det vises til at avkortningsprosenten i lignende saker ligger mellom 10-30 %, jf. AKN-1937, FinKN-2012-126, 2015-339 og 2017-734.

Selskapet avviser ansvar og har anført at dødsboet trer inn i avdødes sted og derfor må anses som sikrede. Skaden oppstod etter at sikrede har gått bort og mens boet stod under privat skifte, og risikoendringsklausulen med 100 % avkortning må derfor kunne gjøres gjeldende. Reelle hensyn taler også for denne løsningen.

Selskapet anfører at kapittel fire i fal. retter seg mot sikrede, altså den som etter avtalen vil ha krav på erstatning, jf. fal. § 1-2 bokstav c). Dødsboet må anses som sikrede etter forsikringsavtalen, og det trer derfor inn i både rettigheter og plikter etter avtalen.

Rimelighetsbetraktninger taler for et slikt standpunkt. Dersom man kommer til at hverken dødsbo eller arvinger er sikrede, vil de heller ikke ha krav på eventuell erstatning. Selskapet mener i likhet med mindretallet i FinKN-2013-590 at det ikke er nødvendig å gå veien om fal. §§ 7-1 eller 4-11.

Selskapet har videre vist til at den personkretsen som regnes som "sikrede" vil kunne være større enn den som fremgår av § 7-1, og at bestemmelsen kan fravikes ved avtale. Det fremgår av vilkårenes pkt. 5.6 at selskapet anser dødsboet som "sikrede". Finansklagenemnda har lagt for stor vekt på de tekniske elementene i fal. § 7-1, herunder mangel på tinglyst eiendomsrett. Selskapet viser til FSN-2353 hvor sikrede hadde tinglyst eiendomsrett i en hytte, men fikk ikke medhold i sitt krav om erstatning fordi han ikke var reell eier.

Subsidiært har selskapet anført at det fremgår av taksten at skaden har pågått over en lengre periode, og at skaden derfor faller klart utenfor hva som regnes som "tilfeldig og plutselig", jf. pkt. 2. i vilkårene.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for vannskade.

Flertallet, Wilhelmsen, Hagland, Lileng, Giæver og Kiil, bemerker:

Selskapet avkorter 100 % pga. risikoendringsklausul med ansvarsfrihet for skader som skyldes fraflytting av bolig. En slik risikoendringsklausul er rettet mot "sikrede", jf. fal. § 4-6. Ifølge vilkårene gjelder forsikringen for "Forsikringstaker" og "Innehaver av tinglyst eiendomsrett og panterett". Forsikringstaker/sikrede var død da skaden skjedde, og verken dødsboet eller den fraseparerte ektefellen var innehaver av tinglyst eiendomsrett. Selskapet anfører at det følger av vilkårenes 5.6 at dødsboet er sikret, men denne bestemmelsen gjelder omfanget av selskapets ansvar overfor forskjellige medforsikrede og sier ikke noe om når de er medforsikret. På skadetidspunktet var det derfor ikke noen som hadde status som "sikrede". Når det ikke er noen som har status som sikrede, er det heller ingen som kan tilfredsstille det subjektive kravet i § 4-6

om at sikre de må kjenne til risikoendringen. Selskapet kan i så fall ikke påberope seg risikoendringen.

Selskapet anfører at skaden er unntatt fordi den ikke er plutselig og uforutsett. Forsikringen omfatter etter pkt. 4 "Tilfeldige og plutselige skader som fremgår under", og ifølge 4.2

"Utstrømming av vann eller annen væske ved brudd, lekkasje eller oversvømmelse fra bygningens rørledning" og etter 4.3 "Brudd på bygningsrørledning for vann, gass eller annen væske". Flertallet forstår taksten slik at rørledningsbruddet skjedde plutselig, men taksten sier at "Skaden har pågått over en lengre periode. Det er ca. 5-10 cm vann på gulv i alle rom i 1. etg. Det er dampskade på de fleste himlinger og vannskade på de fleste vegger. (...)". Ut fra dette har vannskaden ikke inntruffet plutselig. Selskapet er derfor ikke ansvarlig for vannskaden, kun rørledningsbruddet.

Mindretallet, Stiansen og Okkenhaug, bemerker:

Mindretallet slutter seg til flertallets vurdering av hvorvidt vannskaden har oppstått plutselig. Når det gjelder rørledningsbruddet, vises det til dissens i FinKN-2013-590. Dødsboet må anses som sikre etter forsikringsavtalen og trer følgelig inn i både rettigheter og plikter. Selskapet må da kunne anvende risikoendringsklausulen som gjelder beboelse av bygningen overfor dødsboet.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikre de gis delvis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Birgitte Hagland (nestleder), Line Merete Lileng (nøytralt oppnevnt medlem), Elisabet Okkenhaug (selskapsrepresentant), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant) og Ingebjørg Kiil (forbrukerrepresentant).